

החוג למקרא ולתרבות ישראל

ראש החוג למקרא ולתרבות ישראל: ד"ר עדיאל כהן

מיקום: מבנה 809 (חדר 102)

שעות קבלה: יום ד, 14:15 (בתיאום מראש)

adiel.choen@beitberl.ac.il | 09-7473183

סגל החוג: ד"ר עדיאל כהן, ד"ר שגית מור, ד"ר שירלי נתן-יולזרי, ד"ר אילון שמיר

תחומי המקרא ותרבות ישראל שייכים למורשת העשירה של עמנו. טמונים בהם אוצרות של תרבות שצמחה במשך למעלה מארבעת אלפים שנה, והפרתה את העולם כולו ברעיונות על חירות, שוויון וצדק, בצירוף בין אמונה למוסר ועוד. השאלות והדילמות הללו, שעומדות בבסיס קיומו הרוחני של האדם בכלל ושל העם היהודי בפרט – לא התיישנו. כל דור ניצב מחדש בפני שאלות כמו היחס בין חומר לרוח, שעבוד לאיליות והאפשרות לשחרור ממנו ועוד. תוכנית הלימודים של החוג למקרא ולתרבות ישראל עוסקת בשאלות אלה, תוך בחינת הטקסטים החל מהמקרא והמשך במורשת היהודית הבת-מקראית. זאת תוך דגש על מתן כלים ללמידה עצמאית של הסטודנטים, כלי הבנה וביקורת כלפי הטקסטים ועוד. החוג משלב בין הוראה אקדמית לדגשים פדגוגיים המאפשרים כלים להוראת התחומים הללו.

למי מיועדת התוכנית?

- לכל הפונים ללימודי הוראה או חינוך, אשר שאלות של זהות, של תרבות ושל חברה מעסיקות אותם.
- לאקדמאים המעוניינים בהסבה להוראת מקרא ו/או תרבות ישראל.
- בוגרי החוג נותנים מענה לביקוש הרב במערכת החינוך הן למורים במקצוע תנ"ך הן למורים במקצוע הלימודים החדש "תרבות יהודית ישראלית".

מטרות התוכנית

- הכשרת בוגרים שיוכלו ללמד כל אחד מן המקצועות (על פי בחירתם) מתוך אוריינות טקסטואלית, רוחב יריעה ואופקים ופיתוח חשיבה ביקורתית.
- היכרות עם הספרות היהודית, מן המקרא ואילך, מתוך למידה משמעותית של דילמות ערכיות העולות ממנה וחיבור לדילמות העולות מן החיים היום (נושאים כמו צדק חברתי, מנהיגות, עבודת המידות וכד').

- בירור זהות תוך התמודדות אישית ומשמעותית עם הסוגיות הנלמדות, כבסיס לתפיסת עולמם כאנשי חינוך.
- היכרות עם זוויות ראייה מגוונות ועם מתחים פנימיים העולים מהמורשת היהודית.
- הדגשת זיקות בין התרבות היהודית עם תרבויות אחרות מן המקרא ועד ימינו.
- התנסות במיומנויות הוראה-למידה מגוונות כמו למידה בית-מדרשית; שילוב טכנולוגיות בהוראה; הוראה מקוונת והוראה היברידית.

תוכנית הלימודים

התמחות במקרא למסלולים: יסודי, על-יסודי, חינוך מיוחד, קידום נוער, חינוך בלתי פורמלי. המתמחים במקרא ילמדו 26 ש"ש על פי מבנה הלימודים הבא:

- 11 ש"ש שיעורי חובה בסיסיים.
- 2 ש"ש סמינריון במקרא.
- 13 שיעור בחירה.

תוכנית הלימודים תותאם אישית לכל אקדמאי בהתאם ללימודיו הקודמים. הכרה בלימודים קודמים תיעשה על פי כללי האקרדיטציה שנקבעו על ידי המל"ג ומשרד החינוך.

פירוט לימודי החוג למקרא

*רצוי להשאיר לשנה ג עד 4 קורסי בחירה בלבד.

שנה ג	שנה ב	שנה א	נושאי הלימוד
שיעורי חובה בסיסיים (11 ש"ש)			
		2	הדרכה ביבליוגרפית
		2	המקרא ועולמו א + ב
		1	מבוא לסיפור המקראי
		1	מועדי ישראל, תכנים ערכים וגלגולים
		1	טקסי החיים של התרבות היהודית
		1	דיאלוג מחודש עם המקרא
		1	התפילה – יחיד וקהילה מול אלוהים
		2	דמויות מקראיות בראי המדרש
שיעורי חובה מתקדמים (2 ש"ש)			
2			סמינריון
שיעורי בחירה (13 ש"ש) – רב שנתי, ניתן ללמוד בין השנים א-ג			
	1		יהושע ושופטים + קריאה רהוטה
	1		שירה מקראית ובינה מלאכותית
	1		מעשי ראשית האנושות בראי המדרש
	1		מגילות רות ואסתר + קריאה רהוטה

שנה ג	שנה ב	שנה א	נושאי הלימוד
	1		קריאות הגותיות בסיפורי בראשית
	1		קריאה יחפה
	1		שיבת ציון + קריאה רהוטה
	1		דמות הצבר חלום נשבר
	1		הפרשנות המסורתית למקרא
	1		מציאות ודמיון בספר ישעיה
	1		ספרות המזמורים + קריאה רהוטה
	1		אישה בעולם של גברים בארון הספרים היהודי
	1		האחר בספרות חז"ל
	1		פרקי אבות
	1		נשים במקרא – קריאה ספרותית ופמיניסטית במקרא
	1		סוגיות מגדריות בהלכה
	1		מעשי חכמים בספרות חז"ל
	1		מירושלים ליבנה
	1		יבנה וחכמיה
סה"כ לימודים עיוניים: 26 ש"ש			

תרבות ישראל: תוכנית לימודים

התמחות בתרבות ישראל למסלולים: על-יסודי, חינוך מיוחד, קידום נוער וחינוך בלתי פורמלי. המתמחים בתרבות ישראל ילמדו 26 ש"ש על פי מבנה הלימודים הבא:

- 11 ש"ש שיעורי חובה בסיסיים.
- 1 ש"ש סמינריון (ינתן כתוספת 1 נ"ז לשיעור בחירה שבו תכתב העבודה).
- 14 ש"ש שיעורי בחירה.

תוכנית הלימודים תותאם אישית לכל אקדמאי בהתאם ללימודיו הקודמים. הכרה בלימודים קודמים תיעשה על פי כללי האקדמיטציה שנקבעו על ידי המל"ג ומשרד החינוך.

מבנה הלימודים בהתמחות תרבות ישראל – טבלת הקורסים לפי שנים ונושאים

*רצוי להשאיר לשנה ג עד 4 קורסי בחירה בלבד.

פירוט לימודי תרבות ישראל

שנה ג	שנה ב	שנה א	נושאי הלימוד
שיעורי חובה בסיסיים (12 ש"ש)			
		1	מירושלים ליבנה
		1	שפינוזה פינת אחד העם – מבוא להגות יהודית במאה ה-19
	1		מועדי ישראל, תכנים ערכים וגלגולים

נושאי הלימוד		שנה א	שנה ב	שנה ג
טקסי החיים של התרבות היהודית		1		
מבוא להגות יהודית במאה ה-20		1		
דיאלוג מחודש עם המקרא		1		
מבוא למיסטיקה קדומה ולקבלה		2		
התפילה – יחיד וקהילה מול אלוהים		1		
סוגיות מגדריות בהלכה		1		
חסידות בדורות ראשונים		1		
קריאה יחפה בסיפור יציאת מצרים		1		
שיעורי חובה מתקדמים (1 ש"ש)				
1				סמינריון בתרבות ישראל – העבודה תכתב בקורס בחירה. לקורס זה תתווסף 1 ש"ש.
שיעורי בחירה (13 ש"ש) – רב שנתי, ניתן ללמוד בין השנים א-ג				
נושאי הלימוד		היקף בש"ש		
דמות הצבר חלום שנשבר		1		
פרקי אבות- היכרות וטעימות מתוכנית הלימודים		1		
מעשה בראשית בספרות המדרש		1		
מנהיגים ומנהיגות בספרות חז"ל		1		
מעשי חכמים בספרות חז"ל		1		
תיקון עולם בספרות חז"ל		1		
אנחנו והטבע – סדנה בעקבות תורתו של א. ד. גורדון		1		
האחר במקרא ובספרות חז"ל		1		
זהות בזמר העברי		1		
מבוא להגות יהודית בימי הביניים		1		
קריאה יחפה במקרא		1		
יבנה וחכמיה		1		
סיפורי עלילה בספרות חז"ל		1		
מבוא למיסטיקה קדומה ולקבלה		1		
היהדות המצליחה בעולם? הגות יהודית באמריקה		1		
נס ומאגיה בספרות חז"ל		1		
מגילות רות ואסתר+קריאה רהוטה		1		
קריאות הגותיות בסיפורי בראשית		1		
הפרשנות המסורתית למקרא		1		
אשה בעולם של גברים בארון הספרים היהודי		1		
סה"כ לימודים עיוניים: 26 ש"ש				

**חטיבה בהתמחות מקרא לחינוך מיוחד רב-גילי
(היקף 15 ש"ש, ללא סמינריון)**

שנה ג	שנה ב	שנה א	נושאי הלימוד
שיעורי חובה בסיסיים (8 ש"ש)			
	2		המקרא ועולמו א+ב
	1		מבוא לסיפור המקראי
	1		מועדי ישראל, תכנים ערכים וגלגולים
	1		טקסי החיים של התרבות היהודית
	1		קריאה יחפה במקרא
	2		דמויות מקראיות בראי המדרש
שיעורי בחירה (7 ש"ש) – רב שנתי, ניתן ללמוד בין השנים א-ג			
	1		עיונים בספרי שיבת ציון במקרא + קריאה רהוטה
	1		סיפורי ראשית על רקע המזרח הקדום
	1		נשים במקרא קריאה ספרותית ופמיניסטית
	2		הדרכה בבליוגרפיה ובקראות במקרא
	1		פרשנות מסורתית למקרא
	1		סידור ותפילה יחיד וקהילה מול אלוהים
	1		זהות והשתקפותה בזמר העברי
	1		תיקון עולם, צדק חברתי בספרות חז"ל
	1		מנהיגים ומנהיגות בספרות חז"ל
	1		אישה בעולם של גברים בארון הספרים היהודי
	1		מירושלים ליבנה
	1		יבנה וחכמיה
סה"כ לימודים עיוניים: 26 ש"ש			

**חטיבה בהתמחות תרבות ישראל לחינוך מיוחד רב-גילי
(היקף 15 ש"ש ללא סמינריון)**

שנה ג	שנה ב	שנה א	נושאי הלימוד
שיעורי חובה בסיסיים (9 ש"ש)			
	1		מירושלים ליבנה
	1		יבנה וחכמיה
	1		מבוא להגות יהודית בימי הביניים
	1		שפינוזה פינת אחד העם – מבוא להגות יהודית במאה ה-19
	1		מועדי ישראל, תכנים ערכים וגלגולים
	2		דמויות מקראיות בראי המדרש
	1		טקסי החיים של התרבות היהודית
	1		מבוא להגות יהודית במאה ה-20

שנה ג	שנה ב	שנה א	נושאי הלימוד
שיעורי בחירה לדוגמה, 6 ש"ש, רב-שנתי, ניתן לקחת בין השנים א-ג			
	1		מדינה יהודית לאור חזון הנביאים
	1		התפילה – יחיד וקהילה מול אלוהים
	1		חסידות בדורות ראשונים
	1		קריאה יחפה במקרא
	1		האחר במקרא ובספרות חז"ל
	1		זהות בזמר העברי
	1		סיפורי עלילה בספרות חז"ל
	1		אישה בעולם של גברים בארון הספרים היהודי
	1		פרקי אבות – היכרות וטעימות מתוכנית הלימודים
	1		סוגיות מגדריות בהלכה
סה"כ לימודים עיוניים: 26 ש"ש			